

Na osnovu člana 12. tačka b), člana 18. tačka b) Ustava Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“ broj: 1/96, 2/96, 3/96, 16/97, 14/00, 4/01, 28/04 i 31/17), Skupština Kantona Sarajevo na sjednici održanoj _____2018. godine, donijela je

RADNI MATERIJAL

**ZAKON
O DUALNOM OBRAZOVANJU**

I – OSNOVNE ODREDBE

Član 1.

(Predmet zakona)

- (1) Ovim zakonom uređuju se sadržaj i način ostvarivanja dualnog obrazovanja, uzajamna prava i obaveze učenika, roditelja, odnosno drugih zakonskih zastupnika učenika, škole i poslodavca, materijalno i finansijsko obezbeđenje učenika, kao i druga pitanja od značaja za dualno obrazovanje.
- (2) Odredbe ovog zakona primenjuju se na dio srednjeg stručnog obrazovanja za u trajanju od tri, odnosno četiri godine.
- (3) Za sva pitanja vezana za dualno obrazovanje koja nisu regulisana ovim zakonom primenjuju se odredbe Zakona o srednjem obrazovanju.

Član 2.

(Upotreba ženskog ili muškog roda)

- (4) Terminološko korišćenje ženskog ili muškog roda u ovom zakonu podrazumijeva uključivanje oba roda.

Član 3.

(Značenje pojmova)

- (1) U smislu ovog zakona utvrđuju se sljedeći pojmovi:
 - a) „ishodi učenja“ predstavljaju izjavu o tome šta učesnik u obrazovnom procesu zna, razumije i može da obavlja na osnovu završenog procesa učenja, definiranih kroz znanje, vještine i stavove.
 - b) „stručne kompetencije“ u smislu ovog Pravilnika, jesu sposobnost upotrebe stečenih znanja, vještina i stavova, neophodnih za obavljanje radnih aktivnosti, formalno priznatih na osnovu standarda zanimanja.
 - c) "dualno obrazovanje" je model realizacije nastave u sistemu srednjeg stručnog obrazovanja u kome se kroz teorijsku nastavu i vježbe u školi i učenje kroz rad kod poslodavca, stiču, usavršavaju, odnosno izgrađuju znanja, vještine, sposobnosti i stavovi (u daljem tekstu: kompetencije) u skladu sa standardom zanimanja, planom i programom/kurikulumom,
 - d) "poslodavac" privredno društvo, ustanova ili lice koje samostalno obavlja djelatnost koji ispunjava propisane uslove za učenje kroz rad učenika u dualnom obrazovanju i čija djelatnost omogućava ostvarivanje sadržaja propisanih odgovarajućim planom i

programom nastave i učenja u dualnom obrazovanju (u daljem tekstu: plan i program nastave i učenja),

- e) „Konzorcij – grupacija“ poslovnih subjekata osnovana na temelju partnerskog ugovora između privrednih društava s namjerom sudjelovanja u zajedničkim aktivnostima u cilju omogućavanja izvođenja praktične nastave u cjelosti i realizacije kompletnog propisanog praktičnog programskog sadržaja.
- f) "učenje kroz rad" je organizovan proces tokom koga učenici, pod vodstvom i nadzorom mentora i koordinatora učenja kroz rad, u realnoj radnoj okolini kod poslodavca stiču kompetencije za rad u određenom zanimanju ili **grupi zanimanja**,
- g) "**mentor**" lice koje je u radnom odnosu kod poslovnog subjekta ili lice koje samostalno obavlja djelatnost s odgovarajućim ovlaštenjima i koje je upisano u nadležni registar Ministarstva. Mentor je odgovoran za organizaciju, vođenje i praćenje praktične nastave u poslovnom subjektu, a koji neposredno osigurava da se u procesu praktične nastave koji se odvija u poslovnom subjektu realizuju sadržaji propisani Planom praktične nastave kod poslovnog subjekta.
- h) „Koordinator“ - jedan ili više nastavnika odgovarajućih stručnih kvalifikacija određeni od strane odgovornih lica srednjoškolskih ustanova, koji je/su odgovoran/ni za organiziranje, izvođenje i praćenje praktične nastave kod poslovnih subjekata, u saradnji sa mentorom.
- i) "plan realizacije učenja kroz rad" sadrži opis aktivnosti, mjesto i dinamiku ostvarivanja učenja kroz rad i donosi se u saradnji škole i poslodavca.

Član 4.

(Principi dualnog obrazovanja)

- (1) Dualno obrazovanje zasniva se na obavezi svih učesnika da se rukovode najboljim interesom učenika, u skladu sa sledećim principima:
 - a) partnerstvo škole i poslodavca - saradnja i jasna podjela obaveza i odgovornosti u obezbeđivanju kvalitetnog procesa učenja kroz rad;
 - b) uspostavljanje socijalnog partnerstva na lokalnom nivou - uključenost svih zainteresovanih strana u proces planiranja, realizacije i praćenja efekata dualnog obrazovanja kroz utvrđeni institucionalni okvir;
 - c) profesionalnost - uspostavljanje formalno-pravnog odnosa između učenika, poslodavca i škole u procesu obrazovanja;
 - d) etičnost - poštovanje ličnosti i dostojanstva učenika i ostvarivanje ciljeva obrazovanja;
 - e) osiguranje kvaliteta - koordinacija i uspostavljanje standarda na svim nivoima i praćenje efikasnosti dualnog obrazovanja;
 - f) karijerno vođenje i zapošljivost - razvoj vještina upravljanja karijerom i obezbeđivanje većih šansi za zapošljavanje;
 - g) dostupnost - jednaki uslovi za sve za kvalitetan pristup dualnom obrazovanju;
 - h) relevantnost - usklađenost s potrebama poslodavaca i tržišta rada;
 - i) prohodnost - pristup različitim područjima rada u okviru istog nivoa obrazovanja i ka višim nivoima obrazovanja;
 - j) cjeloživotno učenje - omogućavanje obrazovanja i razvoja tokom cijelog života u svim oblastima života i rada;
 - k) pravo izbora - sloboda izbora zanimanja i obrazovnog profila u okviru utvrđenih kriterijuma;

- l) jednake mogućnosti - obezbeđivanje jednakih uslova za sticanje obrazovanja, bez ikakve diskriminacije s obzirom na pol, rasnu, nacionalnu, kulturnu, etničku i vjersku pripadnost, jezik, mjesto boravka, materijalno stanje, invaliditet i druga lična svojstva.
- (2) Institucionalno partnerstvo i saradnja između ministarstva nadležnog za obrazovanje (u daljem tekstu: Ministarstvo), Privredne komore Kantona Sarajevo i Udruženja poslodavaca Kantona Sarajevo uspostavlja se radi sprovođenja dualnog obrazovanja na nivou Kantona Sarajevo.

Član 5. **(Ciljevi dualnog obrazovanja)**

- (1) Prioritetni ciljevi dualnog obrazovanja su:
- a) učenici će imati osigurane uvjete za brže zapošljavanje nakon završene srednje škole,
 - b) učenici će steći kompetencije, vještine i znanja u skladu sa potrebama tržišta rada,
 - c) stvorit će se uska povezanost privrednih potreba i obrazovnog sistema,
 - d) privreda Kantona Sarajevo će dobiti na konkurentnosti,
 - e) stopa nezaposlenosti će se smanjiti,
 - f) pojedincima omogućiti profesionalni i lični razvoj i njihovu integraciju u društvo, a posebno u poslovnom životu i koji im omogućava sticanje sposobnosti i spremnosti za poslovnu fleksibilnost i opstanak u poslovnom životu,
 - g) služi konkurentnosti preduzeća,
 - h) izjednačavanje obrazovnih mogućnosti u socijalnom i regionalnom smislu, stvarnu jednakost žena i muškaraca te eliminiranje zapostavljanja osoba sa invaliditetom,
 - i) transparentnost sistema dualnog obrazovanja.

II OSTVARIVANJE DUALNOG OBRAZOVANJA

Član 6. **(Planovi i programi nastave i učenja)**

- (1) Osnov za donošenje nastavnih planova i programa nastave i učenja predstavlja Zakon o dualnom obrazovanju u KS.
- (2) Nastavni planovi i programi trebaju biti zasnovani na obrazovnim ishodima, standardima **kvalifikacija i uvođenje standarda zanimanja**.
- (3) Dio nastave iz stručno-teorijske nastave također treba da se realizira kroz učenje kroz rad.
- (4) Navedene aktivnosti će se provoditi u direktnoj saradnji Ministarstva za obrazovanje, nauku i mlade Kantona Sarajevo (u daljem tekstu: Ministarstvo), Ministarstva za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice Kantona Sarajevo, Ministarstva privrede Kantona Sarajevo, Udruženja poslodavaca Kantona Sarajevo, Udruženja poslodavaca FBiH, kao i Privredne komore Kantona Sarajevo, Službe za zapošljavanje Kantona Sarajevo te ostalih subjekata u čijoj se direktnoj ili indirektnoj nadležnosti nalazi navedena predmetna problematika, a zainteresirani su za učestvovanje u provođenju dualnog obrazovanja u Kantonu Sarajevo.

Član 7.

(Obim, period i mjesto realizacije učenja kroz rad)

- (1) Obim učenja kroz rad iznosi najmanje 25%, a najviše 75% časova od ukupnog broja časova stručnih predmeta, u skladu sa odgovarajućim planom i programom nastave i učenja.
- (2) Učenje kroz rad realizuje se u skladu sa školskim kalendarom tokom školske godine u periodu **8-20 časova, najduže šest sati dnevno, odnosno 30 sati sedmično, u skladu s planom i programom nastave i učenja.**
- (3) Učenje kroz rad realizuje se u cjelosti kod jednog, odnosno više poslodavaca u skladu sa planom i programom nastave i učenja.
- (4) Izuzetno od stava 3. ovog člana, dio učenja kroz rad može da se realizuje i u školi u skladu s planom i programom nastave i učenja, odnosno ukoliko ga kod poslodavca nije moguće ostvariti u celini.
- (5) U školi se realizuje najviše 25% časova učenja kroz rad predviđenih planom i programom nastave i učenja osim izuzetka iz stava (4) ovog člana.

Član 8.

(Upis učenika)

- (1) Struktura upisa učenika u srednje stručne škole po područjima rada za obrazovne profile u dualnom obrazovanju utvrđuje se u skladu s potrebama privrede i mogućnostima daljeg školovanja budućih učenika.
- (2) Školske u saradnji s nadležnim Ministarstvom predlažu plana upisa učenika u srednje škole, a Odluku za upis učenika donosi Vlada Kantona Sarajevo.
- (3) U pripremi plana upisa iz stava (2) ovog člana potrebno je obezbediti uslove za uključivanje učenika sa teškoćama u razvoju i učenika iz osetljivih grupa.
- (4) U izradi prijedloga plana upisa iz stava (2) ovog člana učestvuju Privredna komora Kantona Sarajevo, Udruženje poslodavaca Kantona Sarajevo i Javna ustanova Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo koji će u saradnji sa Zajednicom srednjih škola Kantona Sarajevo i Ministarstvom za obrazovanje, nauku i mlade Kantona Sarajevo, učestvovati u izradi prijedloga Plana upisa učenika u srednje škole, za svaku školsku godinu.
- (5) Prilikom upisa u srednju školu, raspoređivanje učenika za učenje kroz rad vrše u saradnji učenik, roditelj, odnosno drugi zakonski zastupnik, poslodavac i škola.
- (6) Način raspoređivanja učenika za učenje kroz rad propisuje ministar.

Član 9.

(Karijerno vođenje i savjetovanje učenika u dualnom obrazovanju)

- (1) Škola podstiče i prati karijerni razvoj učenika.
- (2) Škola formira tim za karijerno vođenje i savjetovanje (u daljem tekstu: tim), u cilju jačanja vještina upravljanja karijerom i donošenja promišljenih i odgovornih odluka o profesionalnoj budućnosti učenika.
- (3) Tim čine predstavnici radnika u školi, strukovnih udruženja, jedinice lokalne samouprave i poslodavaca, bez naknade. Sastancima tima mogu da prisustvuju i predstavnici roditelja, odnosno drugih zakonskih zastupnika učenika i **učeničkog parlamenta.**

- (4) Tim suraduje sa osnovnim školama, naročito u procesu planiranja upisa učenika u srednje škole.
- (5) Bliže uslove o načinu rada, aktivnostima i sastavu tima propisuje ministar.

Član 10.
(Odgovornost učenika, škole i poslodavca)

- (1) U dualnom obrazovanju učenik pohađa nastavu u školi i uči kroz rad kod poslodavca, u skladu sa planom i programom nastave i učenja.
- (2) Škola je odgovorna za ostvarivanje plana i programa nastave i učenja u cjelosti.
- (3) Škola ostvaruje dio plana i programa nastave i učenja koji se odnosi na teorijsku nastavu i vježbe i prati, u saradnji s poslodavcem, ostvarivanje dijela plana i programa nastave i učenja koji se odnosi na učenje kroz rad kod poslodavca.
- (4) Poslodavac ostvaruje dio plana i programa nastave i učenja koji se odnosi na učenje kroz rad.
- (5) Poslodavac je odgovoran za sistematično i kvalitetno izvođenje učenja kroz rad u skladu sa planom i programom nastave i učenja.
- (6) Međusobni odnosi škole i poslodavca uređuju se ugovorom, u skladu sa ovim zakonom.

Član 11.
(Zaštita prava učenika)

- (1) Zaštita prava učenika u dualnom obrazovanju ostvaruje se u skladu sa zakonom kojim se uređuju **osnove** sistema obrazovanja, zakonom kojim se uređuje srednje obrazovanje, zakonom kojim se uređuje oblast rada i zaštite na radu, propisima kojima se uređuje zabrana obavljanja opasnog rada za djecu i ovim zakonom.
- (2) Tokom učenja kroz rad kod poslodavca zabranjeni su diskriminacija učenika, fizičko, psihičko, socijalno, seksualno, digitalno i svako drugo nasilje, zlostavljanje i zanemarivanje učenika, u skladu sa zakonom kojim se uređuju **osnove** sistema obrazovanja i odgoja i drugim zakonom.

Član 12.
(Uslovi za izvođenje učenja kroz rad kod poslodavca)

- (1) Uslovi koje poslodavac mora da ispuniti radi izvođenja učenja kroz rad, su:
 - a) obavljanje djelatnosti koja omogućava realizaciju sadržaja učenja kroz rad propisane odgovarajućim nastavnim planom i programom nastave i učenja;
 - b) raspolaganje prostorom, opremom i sredstvima za rad u skladu sa *pravilnikom o bližim uslovima u pogledu prostora, opreme i nastavnih sredstava određenog obrazovnog profila;*
 - c) raspolaganje potrebnim brojem mentora u skladu sa planom i programom nastave i učenja;
 - d) obezbeđivanje primjene mjera bezbjednosti i zdravlja na radu u skladu sa zakonom;
 - e) da nad poslodavcem nije otvoren stečajni postupak ili pokrenut postupak likvidacije;

- f) da odgovorno lice kod poslodavca i mentor nisu osuđivani pravnosnažnom presudom za krivično djelo za koje je izrečena безусловna kazna zatvora u trajanju od najmanje tri meseca, kao i za krivična djela nasilje u porodici, oduzimanje maloljetnog lica, zapuštanje i zlostavljanje maloljetnog lica ili rodoskrnuće, krivična djela iz grupe krivičnih djela protiv spolne slobode, protiv privrede, protiv službene dužnosti, protiv pravnog saobraćaja i protiv čovječnosti i drugih dobara zaštićenih međunarodnim pravom, bez obzira na izrečenu krivičnu sankciju, da nisu pravnosnažno osuđivani za prekršaj iz oblasti radnih odnosa i za koje nije, u skladu sa zakonom, utvrđeno diskriminatorno ponašanje;
- g) da poslodavac nije pravnosnažno osuđivan za kaznena djela propisana zakonom kojim se uređuje sprečavanje zlostavljanja na radu.

Član 13.

(Utvrđivanje ispunjenosti uslova za izvođenje učenja kroz rad kod poslodavca)

- (1) Provjeru ispunjenosti uslova iz člana 12. ovog zakona vrši Privredna komora Kantona Sarajevo.
- (2) Privredna komora Kantona Sarajevo obrazuje Komisiju za utvrđivanje ispunjenosti uslova za izvođenje učenja kroz rad kod poslodavca (u daljem tekstu: Komisija) za obrazovni profil ili grupu obrazovnih profila.
- (3) Komisija ima neparan broj članova u svom sastavu, pored stručnjaka za odgovarajuću oblast rada, obavezno ima i nastavnika iz oblasti srednjeg stručnog obrazovanja, inspektora rada i predstavnika Ministarstva.
- (4) Članovi komisije svoj rad obavljaju bez naknade.
- (5) Zahtjev za provjeru ispunjenosti uslova iz člana 13. ovog zakona poslodavac podnosi Privrednoj komori Kantona Sarajevo najkasnije do 30. septembra kalendarske godine koja prethodi školskoj godini u kojoj otpočinje obavljanje učenja kroz rad.
- (6) Privredna komora Kantona Sarajevo, na predlog Komisije, poslodavcu koji je ispunio sve propisane uslove, izdaje *Potvrdu* o ispunjenosti uslova za izvođenje učenja kroz rad (u daljem tekstu: Potvrda), u roku od 15 dana od dana prijema predloga Komisije.
- (7) Privredna komora Kantona Sarajevo rješenjem utvrđuje da poslodavac ne ispunjava uslove za izvođenje učenja kroz rad i ovo rješenje je konačno u upravnom postupku.
- (8) Ukoliko poslodavac prestane da ispunjava uslove propisane članom 12. ovog zakona, Privredna komora Kantona Sarajevo, na prijedlog Komisije, donosi rješenje o prestanku ispunjenosti uslova za izvođenje učenja kroz rad i ovo rješenje je konačno u upravnom postupku.
- (9) Privredna komora Kantona Sarajevo vodi i redovno ažurira registar poslodavaca za koje je utvrđeno da ispunjavaju uslove za izvođenje učenja kroz rad i blagovremeno obavještava Ministarstvo za obrazovanje, nauku i mlade Kantona Sarajevo.
- (10) Registar iz stava (9) ovog člana vodi se kao jedinstvena elektronska baza podataka, a podaci iz registra objavljuju se na zvaničnoj internet stranici Privredne komore Kantona Sarajevo.
- (11) U registar iz stava (9) ovog člana, upisuju se podaci o registarskom broju Potvrde, nazivu i identifikacionim broju poslodavca, imenu, prezimenu i funkciji odgovornog lica kod poslodavca, broju i datumu rješenja o prestanku ispunjenosti uslova za izvođenje učenja kroz rad.

- (12) Troškove izdavanja potvrde, vođenja i upisa u registar iz stava 9. ovog člana, snosi Privredna komora Kantona Sarajevo.
- (13) Organizacija, sastav i način rada Komisije, bliže se uređuju opštim aktom Privredne komore Kantona Sarajevo.
- (14) Poslove provjere ispunjenosti uslova za izvođenje učenja kroz rad, izdavanja isprava iz st. (6), (7) i (8) ovog člana i vođenja registra iz stava (9). ovog člana, Privredna komora Kantona Sarajevo obavlja kao *povjerene poslove*.

III UGOVORI U DUALNOM OBRAZOVANJU

Član 14. (Zaključivanje ugovora)

- (1) Međusobni odnos škole, poslodavca i učenika, odnosno roditelja ili drugog zakonskog zastupnika učenika, u dualnom obrazovanju uređuju se ugovorom.
- (2) Međusobni odnos škole i poslodavca uređuje se ugovorom o dualnom obrazovanju, a međusobni odnos poslodavca i učenika, odnosno roditelja ili drugog zakonskog zastupnika učenika uređuje se ugovorom o učenju kroz rad.

1. UGOVOR O DUALNOM OBRAZOVANJU

Član 15. (Forma ugovora)

Ugovor o dualnom obrazovanju se zaključuje između škole i poslodavca, u pismenoj formi, najmanje na period od tri, odnosno četiri godine, u skladu sa nastavnim planom i programom nastave i učenja.

Član 16. (Sadržaj ugovora)

- (1) Obavezni elementi ugovora o dualnom obrazovanju su:
- a) naziv, sjedište i identifikacioni broj poslodavca kao i registarski broj Potvrde;
 - b) naziv i sjedište škole;
 - c) *obrazovni profil* koji je predmet ugovora;
 - d) obaveza poslodavca da izvodi učenje kroz rad o sopstvenom trošku;
 - e) obaveze škole u vezi sa realizacijom učenja kroz rad;
 - f) obaveze poslodavca u vezi sa realizacijom učenja kroz rad;
 - g) plan i program realizacije učenja kroz rad;
 - h) mjesto i vremenski raspored realizacije učenja kroz rad;
 - i) maksimalan broj učenika koje škola može uputiti na učenje kroz rad;
 - j) broj mentora koje poslodavac obezbeđuje za te potrebe;
 - k) period trajanja ugovora;
 - l) razlozi za prestanak važenja i za raskid ugovora;
 - m) način rješavanja eventualnih sporova;
 - n) datum i potpisi ugovornih strana.

Član 17. (Zaključivanje ugovora o dualnom obrazovanju)

- (1) Škola zaključuje ugovor o dualnom obrazovanju s jednim ili više poslodavaca koji ima Potvrdu, u cilju obezbeđenja uslova za ostvarivanje svih sadržaja učenja kroz rad definisanih određenim planom i programom nastave i učenja.
- (2) Prilikom izbora poslodavca škola je u obavezi da se rukovodi najboljim interesom učenika.
- (3) Poslodavac, koji ispunjava uslove propisane članom 13. ovog zakona, može da zaključi ugovor o dualnom obrazovanju s jednom ili više škola.
- (4) Zaključenom ugovoru iz stava (1) ovog člana škola obavještava Ministarstvo najkasnije u roku od osam dana od dana zaključivanja ugovora.

Član 18.
(Objavljivanje na zvaničnoj internet stranici)

Škola i Privredna komora Kantona Sarajevo, najkasnije u roku od 15 dana od dana zaključivanja ugovora o dualnom obrazovanju, objavljuju na svojoj zvaničnoj internet stranici osnovne informacije o planu i programu nastave i učenja i druge informacije od značaja za izvođenje učenja kroz rad.

Član 19.
(Raskid ugovora od strane poslodavca)

- (1) Poslodavac raskida ugovor o dualnom obrazovanju ukoliko:
 - a) je školi zabranjen rad ili je ukinuta u skladu sa zakonom;
 - b) škola prestane da ispunjava propisane uslove za obrazovni profil u kom poslodavac realizuje učenje kroz rad;
 - c) škola ne ispunjava obaveze predviđene ugovorom o dualnom obrazovanju;
 - d) nastupe nepredviđene tehnološke, ekonomske ili organizacione promjene kod poslodavca, koje sprečavaju, otežavaju ili bitno mijenjaju obavljanje djelatnosti.

Član 20.
(Raskid ugovora od strane škole)

- (1) Škola raskida ugovor o dualnom obrazovanju ukoliko:
 - a) je donijeto rješenje o prestanku ispunjenosti uslova za izvođenje učenja kroz rad iz člana 13. stav (8) ovog zakona;
 - b) poslodavac ne ispunjava obaveze predviđene ugovorom o dualnom obrazovanju;
 - c) poslodavac izvrši povredu zabrane iz člana 11. ovog zakona;
 - d) poslodavac izvrši povredu prava učenika propisanih zakonom.
- (2) Škola je dužna da bez odlaganja obavijesti Ministarstvo o raskidu i razlozima za raskid ugovora o dualnom obrazovanju.

Član 21.
(Posljedice raskida ugovora)

- (1) Ako je ugovor o dualnom obrazovanju raskinut iz razloga propisanih u članu 19. tač. a), b) i c) ovog zakona, nastavak obrazovanja obezbeđuje druga škola koju odredi Ministarstvo.

- (2) Ako je ugovor o dualnom obrazovanju raskinut iz razloga propisanih u članu 19. tačka d) ovog zakona, učenje kroz rad učenicima obezbeđuje škola kod drugog poslodavca s kojim ima zaključen ugovor o dualnom obrazovanju.
- (3) Ako je ugovor o dualnom obrazovanju raskinut iz razloga propisanih u članu 19. ovog zakona, učenje kroz rad organizuje škola, uz podršku Ministarstva i Privredne komore Kantona Sarajevo, kod drugog poslodavca s kojim zaključi ugovor o dualnom obrazovanju.

2. UGOVOR O UČENJU KROZ RAD

Član 22. **(Forma ugovora)**

- (1) Ugovor o učenju kroz rad zaključuju poslodavac i učenik, odnosno roditelj ili drugi zakonski zastupnik učenika, u pismenoj formi.
- (2) Ugovor o učenju kroz rad zaključuje se najkasnije do 15. septembra tekuće školske godine u kojoj počinje realizacija učenja kroz rad.
- (3) Poslodavac i škola su dužni da vodi evidenciju zaključenih ugovora iz stava 1. ovog člana, u skladu sa zakonom.

Član 23. **(Sadržina ugovora)**

- (1) Obavezni elementi ugovora o učenju kroz rad su:
 - a) identifikacioni podaci poslodavca,
 - b) ime i prezime učenika i njegova adresa stanovanja,
 - c) ime i prezime roditelja, odnosno drugog zakonskog zastupnika učenika i njegova adresa stanovanja,
 - d) identifikacioni podaci škole koju učenik pohađa,
 - e) naziv obrazovnog profila,
 - f) potvrda zdravstvene ustanove da učenik ispunjava zdravstvene uslove za rad u zanimanje za koji se školuju,
 - g) obaveza poslodavca da organizuje i realizuje učeniku učenje kroz rad u skladu s planom i *programom nastave i učenja*,
 - h) ukoliko se plan i program nastave i učenja ostvaruje na jeziku nacionalne manjine, obaveza poslodavca je da organizuje i realizuje učenje kroz rad na jeziku te nacionalne manjine,
 - i) mesto i vrijeme realizacije učenja kroz rad,
 - j) obaveza učenika da redovno obavlja učenje kroz rad kod poslodavca,
 - k) obaveza učenika u vezi sa vremenom boravka, učenjem, bezbjednošću i zaštitom zdravlja tokom učenja kroz rad kod poslodavca,
 - l) materijalno obezbeđenje učenika u skladu sa članom 34. ovog zakona,
 - m) finansijsko obezbeđenje učenika u skladu sa članom 35. ovog zakona,
 - n) period trajanja ugovora,
 - o) razlozi za prestanak važenja i raskid ugovora,
 - p) način rešavanja eventualnih sporova,
 - q) datum i potpis ugovornih strana.
- (2) Sastavni dio ugovora je plan realizacije učenja kroz rad.

Član 24. **(Zaključivanje više ugovora)**

Učenik, odnosno roditelj ili drugi zakonski zastupnik učenika može zaključiti ugovor o učenju kroz rad s više poslodavaca s kojima je škola zaključila ugovor o dualnom obrazovanju, ukoliko je to neophodno radi realizacije plana i programa nastave i učenja.

Član 25.
(Raskid ugovora od strane poslodavca)

- (1) Poslodavac raskida ugovor o učenju kroz rad ako učenik:
- a) izgubi status učenika,
 - b) krši obaveze utvrđene ugovorom o učenju kroz rad i zakonom,;
 - c) trajno izgubi zdravstvenu sposobnost za rad u zanimanju za koje se školuje.

Član 26.
(Raskid od strane učenika, odnosno roditelja ili drugog zakonskog zastupnika učenika)

- (1) Učenik, odnosno roditelj ili drugi zakonski zastupnik učenika može da raskine ugovor o učenju kroz rad ako:
- a) učenik izgubi status učenika u školi ili odluči da promijeni zanimanje za koji se obrazuje,
 - b) učenik trajno izgubi zdravstvenu sposobnost za rad u zanimanju za koje se školuje,
 - c) poslodavac ne ispunjava obaveze iz ugovora o učenju kroz rad kod poslodavca,
 - d) je donijeto rešenje o prestanku ispunjenosti uslova za izvođenje učenja kroz rad iz člana 13. stav (8). ovog zakona,
 - e) poslodavac izvrši povredu zabrane iz člana 11. ovog zakona,
 - f) poslodavac izvrši povredu prava učenika propisanih zakonom.

Član 27.
(Posljedice raskida ugovora)

- (1) Ako se raskine ugovor o učenju kroz rad iz razloga navedenih u članu 26. tač. c) i f) ovog zakona, škola je dužna da učeniku organizuje učenje kroz rad u istom zanimanju kod drugog poslodavca, s kojim je zaključila ugovor o dualnom obrazovanju.
- (2) Nakon raskida ugovora iz stava (1) ovog člana, učenik, odnosno roditelj ili drugi zakonski zastupnik učenika i drugi poslodavac, sa kojim je škola zaključila ugovor o dualnom obrazovanju, zaključuju ugovor o učenju kroz rad.
- (3) Raskidu ugovora iz stava (1) ovog člana, odnosno o zaključenom ugovoru iz stava (2) ovog člana škola obavještava Ministarstvo, a poslodavac Privrednu komoru Kantona Sarajevo, najkasnije u roku od osam dana od dana zaključivanja ugovora.
- (4) Ukoliko škola nije zaključila ugovor o dualnom obrazovanju s drugim poslodavcem iz stava (2) ovog člana, dužna je da u saradnji s Ministarstvom i Privrednom komorom Kantona Sarajevo, u roku od 15 dana obezbijedi uslove za nastavak učenja kroz rad za odgovarajuće zanimanje.

IV REGISTAR UGOVORA

Član 28.
(Registar ugovora o dualnom obrazovanju)

- (1) Registar ugovora o dualnom obrazovanju vodi Privredna komora Kantona Sarajevo.
- (2) U registar iz stava 1. ovog člana upisuju se sljedeći podaci:
 - a) djelovodni broj ugovora;
 - b) naziv i adresa škole;
 - c) naziv i adresa poslodavca;
 - d) broj učenika za koje poslodavac organizuje učenje kroz rad;
 - e) *adresa mjesta izvođenja učenja kroz rad;*
 - f) datum i vreme zaključenja ugovora;
 - g) datum početka učenja kroz rad.
- (3) Registar iz stava (1) ovog člana vodi se kao jedinstvena elektronska baza podataka.
- (4) Podaci iz stava (2) ovog člana javno su dostupni i objavljuju se na zvaničnoj internet stranici Privredne komore Kantona Sarajevo.

Član 29.
(Upis u registar)

- (1) Poslodavac je dužan da Privrednoj komori Kantona Sarajevo dostavi ugovor o dualnom obrazovanju, u roku od osam dana od dana zaključenja ugovora, radi upisa u registar iz člana 28. stav (1) ovog zakona.
- (2) Kopiju ugovora iz stava (1) ovog člana, poslodavac može dostaviti u štampanoj ili elektronskoj formi.

V MENTOR

Član 30.
(Mentor)

- (1) Mentor je lice koje:
 - a) je u radnom odnosu kod poslodavca ili koje samostalno obavlja djelatnost,
 - b) ima radno iskustvo od najmanje tri godine u odgovarajućem zanimanju ili grupi zanimanja za koja se učenik obrazuje u dualnom obrazovanju,
 - c) ima najmanje isti nivo obrazovanja za odgovarajuće zanimanje za koji se učenik školuje,
 - d) poznaje jezik nacionalne manjine na kojem se ostvaruje plan i program nastave i učenja,
 - e) je obavilo obuku za mentora i ima potvrdu o položenom ispitu za mentora (u daljem tekstu: licenca).
- (2) Broj učenika s kojima se realizuje učenje kroz rad propisan je nastavnim planom i programom/kurikulum nastave i učenja.

Član 31.
(Obuka i licenca za mentora)

- (1) Obuku za mentora sprovodi Privredna komora Kantona Sarajevo.
- (2) Obuka iz stava (1) ovog člana traje 40 sati.

- (3) Obuka iz stava (1) ovog člana obavezno sadrži i osnove pedagoško-psihološku i metodičko-didaktičku grupu predmeta.
- (4) Nakon završene obuke iz stava (1) ovog člana, lice polaže ispit za mentora.
- (5) Privredna komora Kantona Sarajevo obrazuje Komisiju za polaganje ispita za mentora i sprovodi ispit za mentora.
- (6) Komisija iz stava (5) ovog člana ima u svom sastavu, osim stručnjaka za odgovarajuću oblast rada, najmanje po jednog predstavnika kojeg predlaže Ministarstvo.
- (7) Privredna komora Kantona Sarajevo izdaje licencu licu koje je položilo ispit za mentora i vodi registar o izdatim licencama.
- (8) Licenca i registar o izdatim licencama sadrže: registarski broj licence, ime, prezime i zanimanje lica koje je položilo ispit za mentora i naziv poslodavca kod koga je to lice u radnom odnosu.
- (9) Troškove izdavanja licence i vođenja registra o izdatim licencama snosi Privredna komora Kantona Sarajevo.
- (10) Visinu troškova obuke i polaganja ispita za mentora utvrđuje opštim aktom Privredna komora Kantona Sarajevo.
- (11) Troškove obuke i polaganja ispita za mentora snosi Ministarstvo privrede Kantona Sarajevo i Ministarstvo za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice Kantona Sarajevo.
- (12) Poslove sprovođenja ispita, izdavanja licence i vođenja registra o izdatim licencama za mentora, obavlja Privredna komora Kanton Sarajevo.
- (13) Program obuke, bliže uslove i druga pitanja od značaja za polaganje ispita za mentora, na prijedlog Privredne komore Kantona Sarajevo, donosi ministar.

VI OCJENJIVANJE I ISPITI U DUALNOM OBRAZOVANJU

Član 32.

(Ocjenjivanje učenika)

- (1) Mentor kontinuirano prati napredovanje učenika u saradnji s koordinatorom učenja kroz rad, u cilju sticanja kompetencija propisanih nastavnim planom i programom/kurikulumom za zanimanje za koje se obrazuje.
- (2) Ocjenjivanje učenika vrši se u skladu s nastavnim planom i programom/kurikulumom nastave i učenja, zakonom i pravilnikom kojim se bliže uređuje ocjenjivanje učenika u srednjim stručnim školama za obrazovanje i obuku.

Član 33.

(Završni i maturalni ispit)

- (1) Sadržina i način sprovođenja završnog, odnosno maturalnog ispita propisani su zakonom.
- (2) Završnim, odnosno maturalnim ispitom proveravaju se i stečene kompetencije u skladu sa nastavnim planom i programom/kurikulumom.
- (3) Pri provjeri stečenih kompetencija tokom učenja kroz rad obavezno učestvuju kvalifikovani predstavnici poslodavaca, bez naknade.
- (4) Predstavnik poslodavca iz stava (3) ovog člana, imenuje Privredna komora Kantona Sarajevo.
- (5) Nakon položenog završnog, odnosno maturalnog ispita učeniku se izdaje javna isprava, u skladu sa zakonom.
- (6) Učenik se može upisati na sledeći nivo obrazovanja i vaspitanja, u skladu sa zakonom.

- (7) Dodatak diplome učenika koji je položio završni, odnosno maturski ispit sadrži podatak o obimu ostvarenog učenja kroz rad i spisak poslodavaca kod kojih je učenje kroz rad obavljeno.

VII MATERIJALNO I FINANSIJSKO OBEZBJEĐENJE UČENIKA

Član 34.

(Materijalno obezbjeđenje učenika)

- (1) Učeniku koji obavlja učenje kroz rad poslodavac obezbjeđuje:
- a) sredstava i opremu za ličnu zaštitu na radu,
 - b) naknadu stvarnih troškova prijevoza za učenike trećeg i četvrtog razreda od škole do mjesta izvođenja učenja kroz rad i nazad, najviše u visini cijene prevozne karte u javnom saobraćaju, ukoliko poslodavac nije obezbijedio sopstveni prevoz,
 - c) naknadu troškova ishrane u skladu sa opštim aktom poslodavca,
 - d) osiguranje za slučaj povrede tokom učenja kroz rad kod poslodavca.
- (2) Poslodavac može da obezbedi učeniku i pokrije troškova smještaja i ishrane u učeničkom domu.

Član 35.

(Finansijsko obezbjeđenje učenika)

- (1) Učenik koji obavlja učenje kroz rad ima pravo na naknadu za učenje kroz rad.
- (2) Naknada za učenje kroz rad isplaćuje se jednom mesečno najkasnije do kraja tekućeg meseca za prethodni mesec po svakom satu provedenom na učenju kroz rad u neto visini od najmanje 70% minimalne cijene rada u skladu sa zakonom.
- (3) Naknadu iz stava 2. ovog člana snosi poslodavac.

VIII NADZOR

Član 36.

(Nadzor nad provođenjem zakona)

- (1) Nadzor nad provođenjem ovog zakona vrši Ministarstvo.
- (2) Inspeksijski nadzor vrši Ministarstvo preko prosvetne inspekcije.
- (3) Nadzor koji se odnosi na uslove rada i bezbjednost na radu kod poslodavca vrši ministarstvo nadležno za poslove rada - preko inspekcije rada.
- (4) Nadzor nad poslovima u okviru ovog zakona koje obavlja Privredna komora Kantona Sarajevo vrši Ministarstvo.

IX KAZNE NE ODREDBE

Član 37.

(Novčane kazne za školu i odgovorno lice)

- (1) Novčanom kaznom od 500.00 KM do 1.000,00 KM se za prekršaj škola ako o raskidu ugovora iz člana 26. stav 1. ovog zakona, ne obavijesti Ministarstvo u roku iz člana 27. stav (3). ovog zakona.
- (2) Novčanom kaznom od 500.00 KM do 1.000,00 KM za prekršaj iz ovog člana kazniće se i direktor, odnosno odgovorno lice škole.

Član 38.

**(Novčane kazne za poslodavca, pravno lice,
obrtnika i odgovorno lice kod poslodavca)**

- (1) Novčanom kaznom od 500,00 KM do 1.000,00 KM kazniće se za prekršaj poslodavac - pravno lice ili obrtnika ako:
 - a) sprovodi učenje kroz rad suprotno članu 7. stav (2) ovog zakona,
 - b) ne obezbijedi sredstava i opremu za ličnu zaštitu na radu iz člana 34. stav (1) tačka a), ovog zakona,
 - c) ne obezbjedi naknadu stvarnih troškova prijevoza od škole do mjesta izvođenja učenja kroz rad i nazad iz člana 34. stav (1) tačka b), ovog zakona,
 - d) ne obezbijedi naknadu troškova ishrane iz člana 34. stav (1) tačka c), ovog zakona,
 - e) ne obezbijedi osiguranje iz člana 34. stav (1) tačka d), ovog zakona,
 - f) ne obezbijedi naknadu za učenje kroz rad iz člana 35. stav (2) ovog zakona.
- (2) Novčanom kaznom od 500,00 KM do 1.000,00 KM za prekršaj iz ovog člana kazniće se i odgovorno lice kod poslodavca.

X PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

**Član 39.
(Donošenje podzakonskih akata)**

- (1) Podzakonske akte za sprovođenje ovog zakona, ministar donosi u roku od 12 mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.
- (2) Akte iz člana 13. stav 13. i člana 31. stav (11) ovog zakona Privredna komora Kantona Sarajevo donosi u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovog zakona.
- (3) Do početka primjene zakona koji uređuje standard zanimanja, standard kvalifikacije nastavni plan i program/kurikulum u dualnom obrazovanju utvrđuje se u skladu sa zakonom kojim se uređuju osnove sistema obrazovanja, osim dijela koji se odnosi na opis rada koji utvrđuje Privredna komora Kantona Sarajevo.

**Član 40.
(Podnošenj zahtjeva za izdavanje licence)**

Lice koje je u radnom odnosu kod poslodavca ili samostalno obavlja djelatnost, a koje je do stupanja na snagu ovog zakona učestvovalo u izvođenju praktične nastave u srednjem stručnom obrazovanju u skladu sa važećim nastavnim planom i programom, ima pravo da Privrednoj komori Kantona Sarajevo podnese zahtev za izdavanje licence za mentora.

**Član 41.
(Komisiju za razvoj i sprovođenje dualnog obrazovanja)**

Vlada Kantona Sarajevo obrazuje komisiju za razvoj i sprovođenje dualnog obrazovanja u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona, radi sprovođenja i unapređivanja dualnog obrazovanja i trogodišnjih vrednovanja ostvarenih rezultata.

**Član 42.
(Stupanje na snagu)**

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Kantona Sarajevo", a primenjuje se od školske 2019/2020. godine.

Broj: _____/2018.
Sarajevo : _____/2018.

Predsjedateljica
Skupštine Kantona Sarajevo